

Nieuwsbrief

Vereniging van TBS-advocaten

tbsadvocaten.org
info@tbsadvocaten.org

2018, nummer 1

“Ik heb straks een TBS-zitting, maar hoe zit het ook alweer?”. Dat vroeg een strafpleiter van naam mij ongeveer twee jaar geleden via zijn carkit. Hij was op weg naar de rechtbank. “Ik wist niet dat ik zo weinig van TBS afwist”, vertelde een ervaren strafpleiter aan het einde van een cursus over TBS niet zo lang geleden. Zo’n anderhalf jaar geleden bleken meer specialisten het idee te hebben dat niet iedereen deze maatregel als een specialisme zag. Ten onrechte, vond een groep van ongeveer vijftien advocaten. Bovendien kan er zo veel beter in de TBS. Zo ontstond het plan voor de oprichting van de Vereniging die nu ruim acht maanden bestaat. Aan ambitie en gedrevenheid ontbreekt het niet. De Vereniging wil kennis vergroten van elkaar en alle anderen met interesse in TBS. Ook is het een doelstelling een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het TBS-stelsel.

Het bestuur is bezig met het tot stand brengen van overlegstructuren met ketenpartners. Het is de bedoeling daar zaken aan de orde te stellen zoals onder andere de verbeterpunten uit het manifest dat op 9 januari 2018 is gepubliceerd. Het bestuur ziet de Vereniging bepaald niet als een statisch geheel. Opmerkingen en suggesties van leden over vorm en vooral inhoud worden verwelkomd. Daartoe kunt u altijd secretaris *Anne Louwerse* een e-mail zenden. De financiën van de Vereniging zijn in uitstekende handen bij penningmeester *Abdel Ytsma*.

U leest nu de 1^e nieuwsbrief. Dat is vooral te danken aan *Judith Kwakman* die ook de website regelmatig van nieuws voorziet. Algemeen bestuurslid *Jan Jesse Lieftink* is druk bezig met de ontwikkeling van een cursus die op 7 december 2018 zal worden gegeven. Heel stiekem wordt ook nagedacht over iets meer exotische kennisvergaring. Daar volgt later meer over.

Gegroet en hopelijk tot de Algemene Ledenvergadering, lezing en borrel op 13 april 2018!

Job Knoester
Voorzitter

Strekking nieuwsbrief

In deze nieuwsbrief worden zoveel mogelijk actuele en relevante onderwerpen aangaande TBS besproken. De onderwerpen worden niet uitputtend behandeld. Uitgebreidere stukken over (een aantal van) deze onderwerpen staan op de website onder “nieuws”. In die items staan links naar wetgeving, jurisprudentie en interessante websites.

Het is belangrijk dat de Vereniging zoveel mogelijk op de hoogte is van actualiteiten. Mocht u interessante uitspraken hebben of tegen zaken aanlopen die belangrijk kunnen zijn voor andere TBS-advocaten, laat het dan aan de Vereniging weten zodat die onderwerpen op de website en in de volgende nieuwsbrief geplaatst kunnen worden.

De Vereniging realiseert zich dat de kennis van de leden van de Vereniging al vrij groot is. Voor sommigen zal de inhoud van deze nieuwsbrief niet nieuw zijn. De nieuwsbrief wordt echter ook toegankelijk gemaakt voor niet-leden zodat ook zij zoveel mogelijk actuele kennis van TBS kunnen vergaren, één van de doelstellingen van de Vereniging.

Manifest

Het bestuur van de Vereniging van TBS-advocaten heeft in een [Manifest](#) een aantal onderwerpen benoemd om de TBS beter te maken. De gedachte is dat als de TBS beter is, er meer verdachten mee zullen willen werken aan gedragskundig onderzoek waardoor de rechter een meer overwogen beslissing omtrent het al dan niet opleggen van TBS kan nemen. De belangrijkste verbeterpunten zijn: verklein de politieke bemoeienis, vergroot de rechterlijke bemoeienis, pak het grote verloop in behandelaren, personeel en wachtlijsten aan, zorg voor betere door- en uitstroming van TBS-gestelden en zorg voor meer maatwerk in het verlostelsel. [TBS Nederland](#) (een initiatief van alle TBS-klinieken in Nederland) onderschrijft het grootste deel van het manifest. Het manifest is inmiddels aangeboden aan de Kamercommissies van alle partijen, het Ministerie van Justitie en Veiligheid en de Eerste Kamer. Op initiatief van het Ministerie vinden twee expertmeetings plaats om te spreken over weigerende observandi. De bestuursleden van de Vereniging zullen daaraan deelnemen.

Gemaximeerde TBS

De duur van TBS met dwangverpleging is in beginsel beperkt tot vier jaar, tenzij die is opgelegd voor een geweldsmisdrijf (art. 38e Sr). De rechter die de TBS oplegt, moet in het vonnis aangeven of sprake is van een 'geweldsmisdrijf' (art. 359 lid 7 Sv). Voorbeelden van misdrijven waarvoor de TBS gemaximeerd is (en dus geen sprake is van een geweldsmisdrijf), zijn: bezit kinderporno, brandstichting met alleen gevaar voor goederen, belaging en verbale bedreiging.

In het verleden vergaten rechters vaak in het vonnis op te nemen dat de TBS voor onbepaalde tijd was opgelegd. In het arrest Van der Velden vs. Nederland d.d. 31 juli 2012 bepaalde het EHRM dat de veroordeelde er dan van uit mocht gaan dat de TBS in duur beperkt was tot vier jaar. Langer verblijf in een TBS-kliniek werd beschouwd als onrechtmatige vrijheidsberoving en in strijd met artikel 5 EVRM. De [Hoge Raad](#) interpreteerde deze uitspraak aldus dat geen sprake van onrechtmatige vrijheidsberoving was als een langere TBS-duur "redelijkerwijs voorzienbaar" was. Sindsdien repareren de verlengingsrechters dit gebrek in het opleggingsvonnis door alsnog te bepalen dat de TBS verlengd kan worden omdat sprake was van een geweldsdelict.

Voor TBS met voorwaarden leek dit niet te gelden, nu art. 38e Sr bepaalt dat die in ieder geval tot negen jaar is beperkt. Vergeten was de mogelijkheid dat die TBS met voorwaarden alsnog in TBS met dwangverpleging omgezet kan worden en dan wel voor onbepaalde tijd kan duren. Daarom stelt de Hoge Raad in het [arrest](#) van 30 januari 2018 dat de motiveringseis (is het al dan niet een geweldsmisdrijf) ook geldt bij de oplegging van TBS met voorwaarden. Daarnaast oordeelt de Hoge Raad dat het bezit en verspreiden van kinderporno geen geweldsmisdrijf is.

Tip Voor het bijwonen van een zorgconferentie of drie-gesprek met TBS-gestelde en behandelaar kunt u € 250,00 in rekening brengen bij de kliniek, die dat doorberekent aan het Ministerie.

1^e Intervisiebijeenkomst

Op 29 november 2017 vond de zeer geslaagde openingsborrel en eerste intervisiebijeenkomst van de Vereniging plaats. Het bestuur was verheugd over de grote opkomst die een grote betrokkenheid van de leden bij de Vereniging laat zien. Job Knoester vatte de NRGD-bijeenkomst van 4 oktober 2017 samen. Die ging over de weigering van de meeste gedragsdeskundigen om in opdracht van de verdediging te rapporteren. De meest gehoorde reden was de mogelijkheid dat rapportage niet bij de rechter terecht zou komen. Zij konden het moreel niet aan zichzelf verantwoorden als de potentiële gevaarlijkheid van de onderzochte niet bekend zou worden bij de rechter. In de praktijk blijkt die situatie echter nauwelijks voor te komen. Daarna hield NIFP- en NRGD-deskundige psycholoog Jack Oudejans een voordracht over het kritisch lezen van rapportages en ondervragen van getuige-deskundigen ter zitting.

Belangrijke data 2018

Op vrijdag 13 april en vrijdag 2 november 2018 zullen vanaf 16.00 uur in Haarlem de twee jaarlijkse intervisiebijeenkomsten (inclusief lezingen) plaatsvinden. De bijeenkomst van 13 april is meteen de eerste ALV. Uitnodiging en agenda daarvoor zullen tijdig aan de leden worden gemaïld. Op vrijdag 7 december 2018 zal om 13.00 uur de door de TBS-vereniging georganiseerde cursus plaatsvinden. De locatie, onderwerpen en wijze van inschrijven worden op een later moment bekendgemaakt.

Voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging

Onbepaalde duur VO

Artikel 38j Sr is gewijzigd. Voorheen kon de voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging maximaal negen jaar duren en eindigde de TBS daarna van rechtswege. Per 1 januari 2017 kan die voor onbepaalde duur gelden. Dat geldt voor alle voorwaardelijke beëindigingen die na 1 januari 2017 zijn uitgesproken. De VO's die daarvoor zijn uitgesproken, kennen nog wel het maximum van negen jaren.

Interessant is de situatie als een patiënt een gemaximeerde TBS van vier jaar heeft, maar de dwangverpleging voor het verstrijken van die vier jaar voorwaardelijk wordt beëindigd. In dat geval lijkt de TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging voor onbepaalde duur te kunnen voortduren. De vraag is wat de consequentie van het overtreden van de voorwaarden zal zijn.

Time-out als voorwaarde bij VO

Vrijwel standaard wordt in de voorwaarden bij een voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging de mogelijkheid van een time-out opgelegd. Dat betekent in de praktijk dat het volledig aan de reclassering wordt overgelaten wanneer iemand een klinische opname moet ondergaan. Weliswaar is die in tijdsduur beperkt en geeft de rechter daar vooraf toestemming voor, maar het blijft een gedelegeerde beslissing tot vrijheidsbeneming, waar formeel enkel de rechter zelf over gaat. Bij "gewone" voorwaardelijke straffen accepteren rechters over het algemeen zo'n algemeen geformuleerde voorwaarde niet. Er wordt immers niet gespecificeerd wanneer iemand precies opgenomen moet worden en in welke situatie voor hoe lang en ook niet altijd concreet in welke kliniek dat moet.

Een aantal rechtbanken (Rb MNL 16 juni 2017, Den Haag 29 november 2016, Rb Overijssel, Almelo 20 juli 2017) heeft inmiddels geoordeeld dat een dergelijke time-out niet in de voorwaarden opgenomen wordt. De mogelijkheden van een crisis-plaatsing (artikel 509j bis Sv) zijn voldoende en "de geëigende procedure", aldus de rechtbank MNL. In dat geval kan de officier van justitie de rechter vragen te bevelen dat de TBS-gestelde gedurende zeven weken in een kliniek moet worden opgenomen, eventueel eenmalig te verlengen met zeven weken. Juridisch is dit zuiverder omdat het oordeel aan de rechter wordt overgelaten.

Bezwaar hiertegen is dat minder snel kan worden ingegrepen. De beslissing van de rechter moet worden afgewacht. Het is echter de ervaring dat zo'n raadkamerzitting vaak binnen enkele dagen gehouden kan worden. Ter overbrugging van die periode zou de rechter bij de voorwaardelijke beëindiging als voorwaarde kunnen opnemen dat de time-out maximaal een week mag duren, in afwachting van de behandeling van de vordering tot crisisplaatsing. Een ander nadeel is dat de TBS-gestelde tijdens een crisisplaatsing geen verlofmogelijkheden heeft, wat hij tijdens een time-out wel heeft. Dat kan negatieve effecten op het behouden van werk en woning hebben.

Voor zover bekend heeft de Penitentiaire Kamer zich nog niet over deze situatie uitgelaten.

VO bij laag recidivegevaar

Als de rechter meent dat het recidivegevaar laag is, wordt niet voldaan aan het vereiste voor verlenging ex artikel 38d Sr, te weten het gevaarscriterium. Artikel 509t lid 2 Sv verbiedt echter de beëindiging van de TBS (lees: afwijzing van de vordering tot verlenging) als er nog geen sprake is geweest van tenminste één jaar voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging.

Verlenging van de TBS kan in dat geval, afhankelijk van de aan die voorwaardelijke beëindiging verbonden vrijheidsbeperkende voorwaarden, schending opleveren van artikel 5 EVRM en/of van artikel 2, eerste lid, Vierde Protocol bij het EVRM (het recht zich vrij te verplaatsen en vrij woonplaats te kiezen). Dat laatste artikel dient ingevolge artikel 6 van het Protocol als aanvullend artikel van het EVRM te worden aangemerkt. Verlenging van de TBS terwijl er geen recidivegevaar is, kan dus strijdig zijn met het EVRM. In die gevallen dient artikel 509t lid 2 Sv buiten toepassing te worden gelaten, nu ex artikel 94 van de Grondwet de binnen het Koninkrijk geldende wettelijke voorschriften geen toepassing vinden indien deze toepassing niet verenigbaar is met een ieder verbindende bepalingen van verdragen en van besluiten van volkenrechtelijke organisaties. Het EVRM is zo'n verdrag.

Anders gezegd: de TBS moet dan toch beëindigd worden. Dit wordt in de praktijk opgelost door enkel voorwaarden te stellen die niet vrijheidsbeperkend zijn. Welke voorwaarden al dan niet (te) vrijheidsbeperkend zijn, is voor discussie vatbaar. Evident is dat een verplichting op een bepaalde plek (zeker als dat een instelling is) te moeten wonen en het moeten meewerken aan een time-out vrijheidsbeperkende maatregelen zijn. Meewerken aan reclasseringstoezicht is dat niet. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft in zo'n situatie bijvoorbeeld bij beslissing van 13 juli 2017 bepaald dat enkel de algemene voorwaarden (geen nieuwe strafbare feiten plegen, vingerafdruk/ID verstrekken en reclasseringstoezicht, waaronder huisbezoeken) werden opgelegd. Ook in de beslissing van de rechtbank Overijssel (Almelo) van 2 juni 2017 werd uitgebreid gesproken over de vraag welke voorwaarden wel/niet vrijheidsbeperkend waren.

Pro Justitia-rapportages: elke 4 jaar

Voor alle verlengingen na 1 oktober 2016 geldt dat elke vier jaar pro justitia-rapportages moeten worden opgesteld. De wet (artikel 509o lid 4 Sv) zal daartoe binnenkort aangepast worden. Tot die tijd geldt dit op basis van het [beleid van het Ministerie](#) naar aanleiding van de aanbevelingen van de Taskforce Behandelduur TBS. Dat betekent dat tot de wetswijziging ook de zesjaarstermijn nog geldt. Dit nieuwe beleid geldt in ieder geval voor TBS met dwangverpleging.

Voor TBS met voorwaardelijk beëindigde dwangverpleging wordt de rapportagecyclus op zich ook aangepast van zes naar vier jaar, maar wordt er een keuzemogelijkheid gegeven tussen reclasseringsadvies en psychiatrisch advies ofwel reclasseringsadvies en multidisciplinair advies (dus nooit meer dubbel psychiatrisch advies). Het TCO bepaalt of een multidisciplinair onderzoek wenselijk wordt geacht en informeert het OM daarover. Het OM stuurt vervolgens een opdrachtbrief aan DIZ/DJI, die vervolgens het gewenste advies aanvraagt bij het NIFP.

Echter, door een gebrek aan psychiaters heeft het NIFP aan DJI na de zomer van 2017 laten weten slechts de wettelijk verplichte rapportages (dus om de zes jaar) te kunnen leveren. Het betreft een tijdelijke maatregel die tot december 2017 gold. Er is dus een lichter TBS-gestelden over wie geen vierjaarsrapportage is opgesteld. Aanhouding van de zitting om alsnog rapportages te laten opstellen ligt dan voor de hand.

Interne rechtspositie in de kliniek

Verblijft de TBS-gestelde niet in een FPC, maar in een FPK (bijvoorbeeld Trajectum en De Woenselse Poort), dan is niet de BVT, maar de Wet BOPZ van toepassing op de interne rechtspositie. Uitzonderingen daarop zijn de plaatsingsbeslissingen en verlofregeling.

De belangrijkste verschillen zijn:

- op grond van de BVT wordt beroep tegen een beslissing van de beklagcommissie ingesteld bij de RSJ; op grond van de Wet BOPZ bij de rechtbank
- in de BVT bedraagt de beroepstermijn zeven dagen, in de Wet BOPZ zes weken
- de rechtbank kan bij niet-naleving van de beslissing aan de kliniek een dwangsom opleggen (artikel 41a lid 14 Wet BOPZ)
- schorsing van de aangevochten beslissing moet op grond van de BVT aan de RSJ gevraagd worden; op grond van de Wet BOPZ aan de beklagcommissie zelf
- de klachtencommissie op grond van de Wet BOPZ kent zelf geen schadevergoeding toe

Zie voor meer informatie de [website](#)

Overgang TBS naar RM

Indien de TBS-gestelde in wezen een psychiatrisch patiënt is die het hoge beveiligingsniveau van de TBS niet nodig heeft, kan de TBS overgaan in een rechterlijke machtiging. De rechter moet dan de beslissing op de vordering tot verlenging van de TBS aanhouden met drie maanden. In die drie maanden moet een geneeskundige verklaring door een onafhankelijke psychiater opgesteld worden waarmee het OM een RM kan aanvragen. Een RM kan niet gelijktijdig met TBS bestaan, dus moet de RM met voorwaardelijke, uitgestelde ingangsdatum, te weten de dag waarop de TBS onherroepelijk is geëindigd, ingaan. Voor een patiënt die verblijft op het terrein van een psychiatrisch ziekenhuis (bijv. Huize Padua, GGZ Eindhoven) moet een zogenaamde voorlopige machtiging aangevraagd worden; voor een patiënt die elders verblijft een voorwaardelijke machtiging. In dat laatste geval moet een behandelovereenkomst gesloten worden waarin de voorwaarden staan waaraan hij zich moet houden. Nadat de RM is uitgesproken moet de verlengingsrechter de vordering tot verlenging alsnog afwijzen. De RM gaat pas in als de TBS onherroepelijk is beëindigd, te weten twee weken nadat de beslissing aan de patiënt is betekend, dan wel, als afstand van hoger beroep wordt gedaan, twee weken na de uitspraak.

Einde TBS

Als de rechtbank de TBS beëindigt door de vordering tot verlenging af te wijzen, gaat die beëindiging pas in als de beslissing onherroepelijk is. Dat is twee weken nadat de beslissing is uitgereikt aan de TBS-gestelde. In sommige gevallen kan dat erg lang duren en loopt de TBS formeel door. Daarom is het raadzaam om bij een beëindigingsbeslissing altijd een akte afstand rechtsmiddel te laten opstellen. In dat geval wordt de beslissing onherroepelijk nadat twee weken zijn verstreken na de uitspraak (dus de hoger beroepstermijn van het OM).

Raad voor Rechtsbijstand

Sinds april 2017 hanteert de RvR de regel ([art. 17 BVR](#)) dat het bijwonen van een zitting bij de rechter-commissaris ten behoeve van een voorlopige hervatting van/omzetting in dwangverpleging geldt als bijwonen van een getuigenverhoor in het kader van een gvo. Voortaan krijgt de advocaat daar dus nog maar één punt vergoeding voor, waar deze zitting voorheen als extra zitting kon worden opgegeven (twee punten). Een rogatoir verhoor wordt nog wel gezien als extra zitting en kan voor twee punten gedeclareerd worden. Voor ambtshalve verstrekte toevoegingen in TBS-zaken geldt niet de inkomens- en vermogenstoets achteraf. De TBS-gestelde hoeft de kosten van rechtsbijstand dus niet zelf te betalen. Dat is anders voor door de advocaat zelf aangevraagde toevoegingen voor bijvoorbeeld beklagzaken. Daarvoor geldt wel de vermogenstoets, maar die vindt dan al vooraf plaats.

“AWBZ”-eigen bijdrage

TBS-gestelden met eigen inkomen worden vaak geconfronteerd met een eigen bijdrage die zij moeten betalen als zij beschermd wonen of in een zorginstelling verblijven, maar zelfs ook als zij in een TBS-kliniek verblijven. Wat voorheen de AWBZ-eigen bijdrage heette, valt nu onder de Wlz (Wet langdurige zorg) en WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Aan de hand van het eigen inkomen en vermogen wordt bepaald hoeveel eigen bijdrage betaald moet worden. Vaak als men proefverlof (of VO) krijgt verandert de financiële situatie omdat TBS-gestelden vanaf dat moment recht hebben op een uitkering. Veel TBS-ers weten niet dat zij een eigen bijdrage moeten betalen en krijgen een onverwachte naheffing (en dus schuld). Het is daarom belangrijk uw cliënten hier tijdig op te wijzen.

Risicotaxaties

Op 22 oktober 2017 publiceerde de Nationaal Rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen Corinne Dettmeijer een [rapport](#) (“Gewogen risico, behandeling opleggen aan zedendelinquenten”) waarin zij stelt dat recidivegevaar niet altijd volgens de juiste methodes wordt vastgesteld en (kort gezegd) dat medewerking aan gedragsdeskundige rapportages hiervoor niet nodig is. Zij koppelt recidivegevaar los van stoornissen. Het recidivegevaar zou beter op basis van statistische gegevens kunnen worden vastgesteld. In reactie daarop uitte Hoofddocent strafrecht en criminologie bij de VU Joke Harte op 31 oktober in de Volkskrant kritiek op deze methode. Met die methode zou onvoldoende rekening worden gehouden met het individuele recidivegevaar van de verdachte, is behandeling zinloos als geen sprake is van een stoornis en kunnen gedragsdeskundigen volgens de regels van hun eigen beroepsgroep niet tot conclusies omtrent stoornis etc. komen als zij de verdachte niet kunnen onderzoeken. In de Volkskrant van 3 november 2017 reageerden Corinne Dettmeijer en Laura Menenti (onderzoeker voor de Nationaal Rapporteur) daar vervolgens op door te stellen dat uit vele internationale onderzoeken blijkt dat juist actuariële risicotaxatie de best beschikbare voorspelling levert van de kans op recidive. Het klinische oordeel van het risico voorspelt het recidiverisico volgens hen niet. Ook als geen sprake is van een psychiatrische stoornis kunnen risicofactoren (bijvoorbeeld impulsiviteit) beïnvloedbaar en dus behandelbaar zijn. Emeritus hoogleraar forensische psychiatrie Hjalmar van Marle mengde zich in deze discussie door op 17 januari 2018 in de Volkskrant te stellen dat de rechter zelf – ook zonder psychisch onderzoek – een stoornis moet kunnen vaststellen. Het begrip ‘psychische stoornis’ om TBS op te leggen vanwege gevaar op herhaling van een delict kan volgens hem, wanneer er geen forensisch psychiatrisch advies is, ook vanuit het normatieve juridische denken (“Is dit normaal? Is dit gestoord gedrag?”) worden benaderd. Links naar deze publicaties staan op de [website](#).

Ter ondersteuning van het klinische oordeel van de recidivekans maken gedragsdeskundigen gebruik van risicotaxatie-instrumenten. Bij zedendelinquenten wordt door TBS-klinieken vaak nog gebruik gemaakt van de verouderde SVR-20, die door de wetenschap niet meer als het meest aangewezen instrument wordt beschouwd. Dat is tegenwoordig de SSA: Static/Stable/Acute. Verwacht mag worden dat klinieken de meest state of the art-methodes gebruiken.

Verlof

Teeven-jaar

Het afgelopen jaar circuleerde onder TBS-klinieken het gerucht dat het Teeven-jaar versoepeld zou worden. Hoewel de voormalige Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie (Fred Teeven) had [toegezegd](#) de hardheidsclausule (art. 17 van de [Verlofregeling TBS](#)) ruimhartiger toe te passen, is de regeling zelf juist angescherpt. Per 1 oktober 2017 geldt het Teeven-jaar ook bij vervallen verlofmachtigingen voor onbegeleid verlof met overnachtingen, transmuraal verlof en proefverlof. Het Teeven-jaar geldt voor TBS-gestelden van wie het verlof is komen te vervallen als gevolg van het plegen van een nieuw strafbaar feit (waarvoor ze niet eens veroordeeld hoeven te zijn) of als zij langer dan 24 uur ongeoorloofd afwezig zijn geweest. In dat geval kan een jaar lang geen nieuwe verlofmachtiging worden aangevraagd. De [RSJ](#) heeft in augustus 2016 al geadviseerd om het Teeven-jaar op te heffen of in ieder geval sterk te beperken.

Protocol ongeoorloofde afwezigheid

Indien een TBS-gestelde te laat terugkomt van verlof (al is dat maar tien minuten), dan geldt de [Regeling](#) melding ongeoorloofde afwezigheid. De kliniek is verplicht om direct 112 te bellen zodat stappen gezet kunnen worden om de afwezige aan te houden. Ook indien de afwezige zichzelf weer wil melden, moet de kliniek in beginsel op de politie wachten om hem door de politie aan te laten houden. Daarna wordt het verlof opgeschort tot het AVT het risicomanagement opnieuw beoordeeld heeft en positief adviseert aan de Minister. Dit kan enkele weken, soms maanden duren.

Aangifteplicht

Indien sprake is van de verdenking van een strafbaar feit, wordt het verlof opgeschort tot er een onherroepelijke beslissing is genomen, dan wel door het OM, dan wel door de rechtbank. Klinieken zijn verplicht om bij de constatering van een strafbaar feit aangifte te doen, ook als zij het

strafbare feit plaatsen in het kader van de stoornis die daar nu juist behandeld moet worden en zichzelf een aangifte contraproductief vinden. Toch gebeurt het regelmatig dat er geen aangifte wordt gedaan. Soms grijpt het Ministerie alsnog achteraf in (als ze erachter komen dat geen aangifte is gedaan), soms zijn er geen consequenties. Zo snel mogelijk contact met de juridische dienst over het wel of niet doen van aangifte na een incident is raadzaam. Indien wel aangifte is gedaan, kan onnodige vertraging voorkomen worden door gebruik te maken van artikel 180 Sv (opsporingsonderzoek versnellen via de RC) en artikel 36 Sv (verklaring einde zaak). Onderling "pesten" TBS-gestelden elkaar ook door aangifte te doen van een niet bestaand strafbaar feit om diegene in zijn verlof te belemmeren. Het is belangrijk in dat geval zo snel mogelijk contact op te nemen met de TBS-officier om zo snel mogelijk een sepot (code 01) te bewerkstelligen.

De Penitentiaire Kamer van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ondervindt veel (m.n. praktische) problemen door het vaak (erg) laat intrekken van hoger beroepen. Het verzoek is om dit tijdig te doen en per e-mail aan de strafgriffie van de PenKa en het OM door te geven.

Interessante uitspraken

RSJ – afzondering te zware beperking

Bij in de kliniek teruggeplaatste TBS-gestelden wordt vaak in eerste instantie gekozen voor afzondering, terwijl het concrete gedrag van de patiënt daar lang niet altijd aanleiding toe geeft. De RSJ heeft in een uitspraak van 28 december 2017 bepaald dat een afzondering gedurende bijna een maand van een nieuw binnengekomen patiënt (met in dwangverpleging omgezette TBS met voorwaarden) om zijn kalmerende medicatie af te bouwen, een te zware beperking van zijn bewegingsvrijheid was. Volstaan had kunnen worden met afdelingsarrest. De kliniek had meer rekening moeten houden met de moeilijke positie waarin de patiënt zich bevond (door de recente omzetting) en had meer met hem moeten overleggen over de afbouw van de medicatie.

Proportionaliteit

In de uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 18 december 2017 overweegt de rechtbank te Breda expliciet dat, hoewel het de verwachting is dat de TBS nog langer dan een jaar zal duren, de TBS slechts met een jaar wordt verlengd gelet op het proportionaliteitsvereiste: verlenging van de maatregel moet in verhouding staan tot de aard en de ernst van de feiten waarvoor deze is opgelegd. De rechtbank wil daarom zicht houden op de voortgang.

Autisme niet behandelbaar, geen TBS

In een [uitspraak](#) van de rechtbank Midden-Nederland van 22 december 2017 legt de rechtbank geen TBS op aan een verminderd toerekeningsvatbare man, omdat zijn autismespectrumstoornis niet behandelbaar is (“is aangeboren en niet omkeerbaar”, “verdachte geeft geen blijk van leervermogen”) en het recidivegevaar voor het overige laag is. Hoewel de voornaamste reden het lage recidivegevaar lijkt, is het interessant dat de onbehandelbaarheid van de stoornis wel genoemd wordt in de overwegingen.

Uitgestelde ingangsdatum VO

Niet altijd is op de datum van uitspraak de woning of vervolgvoorziening, nodig voor een VO, al beschikbaar. De rechtbank MNL (Lelystad) beëindigde bij beslissing van 5 december 2016 de verpleging voorwaardelijk “met ingang van de datum dat de opname van betrokkene in FPA [...] is gerealiseerd”. Een andere optie is om in de bijzondere voorwaarden op te nemen dat iemand in de TBS-kliniek verblijft tot er plaats is, zoals de rechtbank Den Haag bij beslissing van 23 juni 2015 deed: “de TBS-gestelde verblijft in FPC [...] totdat hij de beschikking heeft over een woning, die in een bewoonbare staat verkeert (een en ander te beoordelen door de reclassering)”.

BVT geldt bij VO in FPC, tenzij...

Mocht de rechtbank een voorwaardelijke beëindiging van de dwangverpleging uitspreken waarbij de TBS-gestelde in de TBS-kliniek verblijft tot elders plaats is (zoals in de uitspraak hierboven) dan is op hem de BVT van toepassing en blijft het Ministerie verantwoordelijk voor het verstrekken van verlofmachtigingen. Zonder machtiging mag de TBS-gestelde niet op verlof. De rechtbank Den Haag heeft dat geprobeerd te omzeilen door in de voorwaarden op te nemen: “waarbij zijn vrijhedenbeleid tijdens zijn verblijf in de kliniek wordt bepaald door de reclassering”. In de praktijk mocht deze TBS-gestelde zich inderdaad zonder formele verlofmachtiging buiten de kliniek begeven. Het kan dus wel!

Indien een TBS-gestelde in het kader van FPT een time-out is aangezegd en in dat kader (tijdelijk) in een FPC verblijft, dan gaat de reclassering ook over het vrijhedenbeleid. Bij een door de rechter opgelegde crisisplaatsing zijn in beginsel geen vrijheden mogelijk.

De meeste van de uitspraken in deze nieuwsbrief zijn niet gepubliceerd. U kunt deze (geanonimiseerd) op de website van de Vereniging vinden (onder “nieuws”, “nieuwsbrief”).